

Правила поводження з вибухонебезпечними предметами

До вибухонебезпечних предметів належать:

- 1. вибухові речовини** – хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується з виділенням великої кількості енергії й утворенням газів;
 - 2. боєприпаси** – вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для враження живої сили супротивника. До боєприпасів належать:
 - бойові частки ракет;
 - авіаційні бомби;
 - артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
 - інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
 - ручні гранати;
 - стрілецькі боєприпаси (набої до пістолетів, карабінів, автоматів тощо);
 - 3. піротехнічні засоби:**
 - патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
 - вибухові пакети;
 - петарди;
 - ракети (освітлювальні, сигнальні);
 - гранати;
 - димові шашки.
 - 4. саморобні вибухові пристрої:**
 - пристрої, у яких застосований хоча б один елемент конструкції саморобного виготовлення;
 - саморобні мініпастки;
 - мінісюрпризи, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.
- Зазвичай, під час знаходження серійних мін, снарядів, гранат дорослі негайно викликають фахівців, які огорожують район і знешкоджують небезпечні знахідки. Інша справа – діти. Природна цікавість спонукає їх до небезпечних експериментів. Діти підкладають боєприпаси у багаття, випробують їх на міцність ударами, намагаються розібрати, приносять додому, у двір, до школи. Тому так важливо пояснити їм наслідки подібних дій, навчити правилам поведінки у таких ситуаціях.
- Студенти як дорослі й відповідальні люди мають пам'ятати, що **під час знаходження вибухонебезпечного пристрою ЗАБОРОНЕНО:**

- наближатися до предмета;
- пересувати його або брати до рук;
- розряджати, кидати, вдаряти по ньому;
- розпалювати поряд багаття або кидати до нього предмет;
- приносити предмет додому, до закладу вищої освіти тощо.

Необхідно негайно повідомити поліцію або дорослих про знахідку!

Під час прогулянок і подорожей необхідно бути обачним і дотримуватися правил:

- 1) ретельно вибирати місце для багаття, – на достатній відстані від траншей і окопів, що залишилися після військових дій; 2) перед розведенням багаття в радіусі п'яти метрів перевірити ґрунт на наявність вибухонебезпечних предметів щупом (або обережно зняти лопатою верхній шар ґрунту, перекопати землю на глибину 40-50 см);
- 3) розпалювати вогнище на місцях старих багать не завжди безпечно, адже там можуть виявитися підкинуті військові «трофеї» або такі, що не вибухнули;
- 4) у жодному випадку не підходити до знайдених багать, що горять (особливо вночі). У них може виявитися предмет, що може вибухнути.

Практично всі вибухові речовини чутливі до механічних дій і нагрівання. Поводження з ними вимагає граничної уваги й обережності. Варто пам'ятати, що розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці – сапери, допущені до цього виду робіт.

Однією з серйозних загроз сучасного суспільства є тероризм. Майже щоденно здійснюються терористичні акти, унаслідок яких гинуть люди. Більшість цих злочинів здійснюються з використанням вибухових пристроїв. Нерідко це саморобні, нестандартні пристрої, що їх складно виявити, знешкодити або ліквідувати. Злочинці зазвичай поміщають їх у звичайні портфелі, сумки, банки, пакунки і потім залишають у багатолюдних місцях. У такому разі важко відрізнити сумку з вибухівкою від такої ж, залишеної забудькуватим пасажиром у громадському транспорті. Часто такі мініпастки мають досить привабливий вигляд. Відомі випадки маскування їх під авторучки, мобільні телефони, гаманці чи дитячі іграшки. Тому бездоглядні предмети в транспорті, кінотеатрі, магазині, на вокзалі вимагають особливої уваги.

Є кілька ознак, що дозволяють припустити, що маємо справу з вибуховим пристроєм. Варто звертати увагу на:

- припаркований біля будівлі автомобіль, власник якого невідомий або державні номери якого незнайомі мешканцям, а також якщо автомобіль давно непорушно припаркований;

- наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;
- звуки, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), миготіння індикаторної лампочки;
- наявність джерел живлення на механізмі або поруч із ним (батарейки, акумулятори тощо);
- наявність розтяжки дротів або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань.

Якщо знайдений предмет видається підозрілим, потрібно повідомити про нього працівників поліції чи ДСНС. Якщо знайдено забуту річ у громадському транспорті, доречно опитати людей, які знаходяться поряд. Бажано встановити, кому річ належить або хто міг її залишити. Якщо господаря встановити не вдається, потрібно негайно повідомити про знахідку водія (кондуктора). Під час знаходження підозрілого предмета в під'їзді будинку, потрібно опитати сусідів, можливо, він належить їм. При неможливості встановити власника – негайно повідомити про знахідку до найближчого відділення поліції, до військкомату, органів місцевого самоврядування, підрозділу ДСНС за телефонами «101» і «102». Якщо підозрілий предмет знайдено в установі, потрібно негайно повідомити про знахідку адміністрацію.

При знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

- 1) негайно повідомити чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту;
- 2) не підходити до предмету, не торкатися та не пересувати його, не допускати до знахідки інших людей;
- 3) припинити всі види робіт в районі виявлення вибухонебезпечного предмету;
- 4) не користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- 5) дочекатися прибуття фахівців; вказати місце знахідки та повідомити час її виявлення.

У випадку, **коли в будинку знайдено вибуховий пристрій та здійснюється евакуація:**

- одягніть одяг із довгими рукавами, щільні брюки і взуття на товстій підшві (це може захистити від осколків скла);
- візьміть документи (паспорт, свідоцтво про народження дітей тощо), гроші;
- під час евакуації пересувайтеся маршрутом, вказаним органами, що проводять евакуацію;
- не намагайтеся скоротити шлях, тому що деякі райони або зони можуть бути закриті для пересування;
- тримайтеся подалі від обірваних ліній енергопостачання.

Якщо будинок (квартира) опинилися поблизу епіцентру вибуху:

- обережно обійдіть всі приміщення, щоб перевірити, чи немає витоків води, газу, спалахів тощо. У темряві в жодному випадку не запалюйте сірника або свічки - користуйтеся ліхтариком;
- негайно вимкніть всі електроприлади, перекрийте газ, воду;
- із безпечного місця зателефонуйте рідним і близьким і стисло повідомте про своє місцезнаходження та самопочуття;
- перевірте, чи потребують допомоги сусіди.

Опинившись поблизу місця вибуху, стримайте свою цікавість і не намагайтеся наблизитись до епіцентру, щоб розгледіти або допомогти рятувальникам. Найкраще, що можна зробити, це – залишити небезпечне місце. До того ж, варто знати, що зловмисники часто встановлюють вибухові пристрої парами, щоб через деякий час після першого вибуху пролунав другий. Зловмисники розраховують на те, що після першого вибуху на його місці зберуться люди, зокрема представники силових структур, і при повторному вибуху жертв буде набагато більше.

Нагадуємо:

- не варто проводити самостійно жодних маніпуляцій із знахідками або підозрілими предметами, що можуть виявитися вибуховими пристроями;
 - виявивши річ без господаря, треба звернутися до працівника міліції або іншого посадовця, при цьому не можна торкатися знахідки;
 - не користуйтеся мобільним та радіозв'язком поблизу підозрілої знахідки.
- Звертаємо вашу увагу, що для поштової кореспонденції з пластиковою міною характерна надмірна товщина, пружність, вага не менше 50 г і ретельна упаковка. На конверті можуть бути різні плями, проколи, можливий специфічний запах. Також повинно насторожити настирне бажання вручити лист неодмінно в руки адресата та надписи на кшталт: «розкрити тільки особисто», «особисто в руки», «секретно» тощо. Підозрілий лист не можна відкривати, згинати, нагрівати або опускати у воду. Також у ЗНУ звернули увагу на **поради керівнику закладу освіти**, надані Міністерством освіти і науки України. Зокрема, лист від МОН України містив такі рекомендації: У воєнний час може бути багато випадків телефонних повідомлень про замінування приміщень і виявлення підозрілих предметів, що можуть виявитися вибуховими пристроями.

У такому випадку пропонується провести **заходи попереджувального характеру**:

- посилити пропускний режим при вході і в'їзді на територію закладу, пильнувати системи сигналізації та відеоспостереження;
- проводити обходи території закладу та періодичну перевірку складських

приміщень задля своєчасного виявлення вибухових пристроїв або підозрілих предметів;

- організувати проведення спільних із працівниками цивільного захисту, правоохоронних органів інструктажів і практичних занять із питань дій у разі загрози або виникнення надзвичайних подій.

Усіх цих інструкцій неухильно дотримуються в Запорізькому національному університеті, дбаючи про безпеку його співробітників і здобувачів освіти.

Крім того, усіх представників ЗНУ інформують, що під час виявлення підозрілого предмета працівниками чи здобувачами закладу освіти потрібно негайно повідомити правоохоронні органи, територіальні органи управління з питань цивільного захисту. До прибуття оперативно-слідчої групи керівник закладу освіти повинен дати вказівку співробітникам знаходитися на безпечній відстані від знайденого предмета.

За потреби необхідно евакуювати людей згідно з планом евакуації.

Потрібно забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до місця виявлення підозрілого предмету автомашин правоохоронних органів, співробітників територіальних органів управління з питань цивільного захисту, пожежної охорони, невідкладної медичної допомоги, служб експлуатації, забезпечити присутність осіб, що знайшли знахідку, до прибуття оперативно-слідчої групи. У всіх випадках керівник закладу освіти дає вказівку не наближатися, не чіпати, не розкривати і не переміщати підозрілу знахідку, фіксує час її виявлення.